



Spalio 8-oji - Tarptautinė pašto diena

Mažieji ambasadoriai



Algimantas Zolubas

Pašto ženklai - ne vien liudininkai, kad mokėtis už pašto siuntą sumokėtas, bet savotiški pasiuntiniai atstovaujantys valstybei, jos kultūrai, pristatantys valstybės simbolius. Ženklaistandartai leidžiami didžiausiu tiražu ir būtent juose turėtų atsispindėti valstybės herbas, vėliava, jie turėtų pasižymėti aukšta leidybos kultūra. Antai iš JAV gautą laišką iškart atpažįstame iš pašto ženklo, kuriame pamatysime jų vėliavą. Lietuvos paštas mūsų Trispalvės atkakliai vengia; buvo išleides prastos kokybės trijomis blankiomis spalvomis dažyto vagono vaizdelį ir tuo baigėsi. Blankūs ženklaistandartai ant laikraštinio popieriaus spausdinami kažkur Bulgarijoje, tarsi Lietuva spaustuvių neturėtų, o vaizdelis - nei šioks, nei toks kryželis, neva vaizduojantis kryžių šalį, nors jokiame užsieniečiui jis tokių asociacijų nesukels, tik parodys, kad Lietuva žemos kultūros šalis. Kiti pašto ženklai taip pat skurdūs išvaizda, leidybos kultūra, nominalų skaičiumi. Valstybė turėtų rausti iš gėdos, tačiau, jei jos įvaizdį kuria nužudymai, savižudybės, plėšikavimai, korupcija, ką tokia „smulkmena“ kaip pašto ženklas bepadarys ...

Pašto ženklų leidybą Lietuvoje neoperatyvumu, negėbėjimų reaguoti į svarbius įvykius galėtume lyginti su išgverusiomis vežėčiomis; kol paštas planus sudarinėja, jo atstovai važinėja sutarčių leidybai sudaryti į svečias šalis, kurios ir sau gerų ženklų nesugeba išleisti, svarbūs įvykiai lieka pašto ženklais nepažymėti. Antai buvo minimas sutarties su labdaringuoju Maltos ordinu dešimtmetis. Paskutinėm dienom paštas pakrutėjo ir šnypštą pasauliui pasėjo: padarytas tik užspaudas vietoj iliustracijos ir žalias su raudonu vyčiu (nesuderinamos spalvos!) pašto ženklas. Tokio pašto leidybos elgesio aplaidumu vadinti būtų per maža, tai - nusikalstama veika - valstybės diskreditacija. Malta pasielgė kaip rimta, pagarbos verta valstybė: išleido puikų voką su aukščiausio lygio poligrafijos heraldine iliustracija, gražiausią pašto ženklą su lietuvišku vyčiu. Ne pirmą kartą taip nutinka ir - nieko... Tik valstybei gėda.

Ko valstybė nesugeba ar vengia, padaro keli tikri valstybės piliečiai. Be investicijų, be sutarčių, be ypatingų poligrafijos įrengimų, be paskatų „iš viršaus“. Iš mūsų pašto leidybos tuštumos (ne tik gamta tuštumos nemėgsta) Lietuvoje radosi neregėtas reiškinys - **filatelinė opozicija (FILOP)**, saviveiklos būdu leidžianti alternatyvinius pašto vokus, ženklus-lipdukus, atvirukus. Dėl spausdinimo, tiražavimo bei platinimo ribotų galimybių FILOP nepajėgi konkuruoti su paštu, tačiau jam parodo, ką galima padaryti be didelių lėšų, konkursų, užsienio spaustuvių. Antai vien FILOP klubo narys Antanas Rimantas Šakalys yra sukūręs virš 800 iliustruotų vokų, šiais metais - 30. Klubas savo leidiniais jau spėjo pagerbti Graikijos olimpiados čempionus Virgilijų Alekną, Austriją Skujytę ir Andriejų Zadneprovskį. Dera čia paminėti kelis metus trukusį galinėjimąsi su Lietuvos paštu dėl pašto ženklo su šveicaro, didžio Lietuvos patrioto profesoriaus Juozo Ereto atvaizdu išleidimo. Tik kai A.

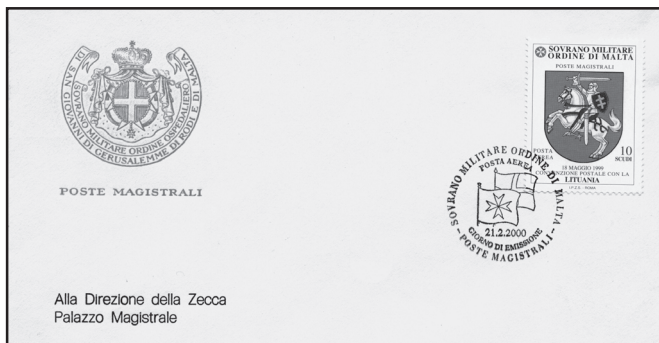
Šakalio puikus vokas ir toks pat pašto ženklas-lipdukas (dar ir su perforacija) pasirodė Lietuvoje, Šveicarijoje ir Amerikoje, kai Pasaulio lietuvių Seimas kreipėsi į Lietuvos Vyriausybę, paštas buvo „išjudintas“, ženklas su J. Ereto atvaizdu pasirodė.

Valstybės vadovams, siekiantiems gero valstybės įvaizdžio, derėtų atkreipti dėmesį į pašto siuntas ženklinančius „lopinėlius“, nes jie pasiekia net tas šalis, kuriose nėra nei mūsų ambasadų, nei atstovybių, o padaro tai, ko kartais nepadaro eilinis diplomatas; pašto ženklai - mažieji pasiuntiniai, ambasadoriai.

Pirmoji Lietuvos respublika paliko sektiną pašto ženklų leidybos pavyzdį, gerą pavyzdį rodo FILOP. Toli mesnis mūsų pašto sąstingis ir tūnojimas valstybei nepriimtinas, žalingas. Kaip rodo keliolikos metų patirtis, be Valstybės vadovų dėmesio ir deramo poveikio padėtis nežada keistis.



Lietuvos pašto vokas ir pašto ženklas



Maltos ordino vokas ir pašto ženklas



FILOP vokas